

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ, АГРАРЕН ФАКУЛТЕТ

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. дбн Петър Василев Генов

ИБЕИ - БАН София пенсионер

Зоология и екология

Относно: дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 6 „Аграрни науки и ветеринарна медицина“, професионално направление 6.3. „Животновъдство“, по научна специалност „Специални отрасли (Промислен дивеч)“

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед 2347/03.10.2016г., на Ректора на ТрУ.

Автор на дисертационни труд: **магистър Станислава Пейчева Пеева.**

Тема на дисертационния труд: **Влияние на антропогенния фактор върху хранителния спектър на бялката (*Martes foina*, Erxl. 1777) и възникването на конфликта „Човек-диво животно“**

Научен ръководител: Доц. д-р Евгений Георгиев Райчев

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е зачислен като докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Животновъдство – непреживни и други животни“ на Аграрен

факултет при Тракийски университет – Стара Загора на 01.03.2016 год. със заповед на Ректора на ТрУ.

Станислава Пейчева Пеева е родена на 27.02.1983 г. От 2004 г. до 2007 г. завършва като бакалавър Тракийски Университет-Аграрен факултет, Стара Загора. От 2008 г. до 2009 г. защитава магистърска степен в същия университет. От август 2007 г. до юли 2012 г., работи като Експерт Връзки с клиенти много Малки предприятия в ПроКредит Банк (България) София в клон Стара Загора. От април 2013 г. е назначена като асистент в Тракийски университет, гр. Стара Загора, Катедра „Животновъдство - непреживни и други животни“, където работи и сега. Владее английски и френски езици. До момента има в съавторство 4 публикации на английски език и 1 самостоятелна.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Дисертационният труд е написан на 147 страници, в които са включени 8 таблици и 33 фигури и 2 приложения с автентичен снимков материал. Библиографията обхваща 150 литературни източници, от които 35 на кирилица и 115 на латиница.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Оценка за актуалност на темата – навременна и актуална, поради факта, че бялката навлезе в селата и чрез хищничеството си създава проблеми, от тук и **целта, задачите, обекта, предмета и основната теза на дисертационния труд, който е разработен компетентно и задълбочено.**

Дисертантката, показва отлична осведоменост по проблематиката анализа и прилага с вещина използваните до сега методи за изследване на храната, и поведението на бялката. Всичко това се дължи на правилно избраните методи и прилагането им при събирането на материала. Правилно избира местата на изследване: населени и естествени местообитания. Прилага съвременни методи, като използването на фотокапани за да оцени денонощната активност. Провежда анкети със населението в района на изследване, което е от полза за запазването на вида. Прави задълбочен сравнителен анализ за оценка на хранителната ниша на бялката в зависимост от местообитанията и съществуващите в тях конкуренти. Установява, че широчината на хранителната ниша зависи от местообитанието и, че тя е по широка в неповлияни от човека биотопи. По-сериозна е конкуренцията с другите хищници (дива котка, лисица, чакал и евентуално златка) именно в тези естествени местообитания. Прави сравнителен анализ с много автори, изследвали бялката. Потвърждава техните изводи свързани с всеядността на бялката. Това осигурява на вида висока адаптивна способност. Дисертантката доказва по убедителен начин адаптацията на бялката в зависимост от местообитанието. Подчертава сезонната адаптация към лесно достъпните храни – предимно плодове на дървета и храсти. Поради присъствието на човека, в селищата тя е активна през нощта а в естествените биотопи - вечер. Правилно подчертава, че активността на маркиране е по-висока в населените места, което се дължи на присъствието на много дразнители, а те я принуждават да защитава територията си. Прави оценка на отношението на човека към бялката. Негативното отношение е в резултат на предизвиканото безпокойство при заселване на таваните и доста по-малко от нападение на домашни животни. Мисля, че това негативно

отношение се дължи повечето на невежество отколкото на ненавист. Трудно е да се докаже нейната положителна роля свързана с изстребването на гризачите, които са една от основните ѝ храни. Това доказва липсата на екологично възпитание на населението, което се състои само от възрастни хора тясно свързани с традициите и убеждението, че щом е хищник то е вреден. Освен това инвазията на бялката в запустелите къщи, стопански постройки и обществени сгради през последните 20 години е почти непозната за голяма част от населението. Проведените анкети са допринесли за повишаване на екологичната култура на 132 човека, а дори и повече, защото са предизвикали интерес и в тези които са отговорили, че не познават това животно.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

1.4. Приноси с научно-теоретичен характер: това е първото целогодишно изследване на хранителния спектър на бялката, направено в България, при което се установява влиянието на сезоните, местообитанията, наличието на храна. Доказана е адаптивната способност към човешката дейност за присъствието на бялката в населените места чрез предоставяне на изобилие от основен хранителен ресурс и нейната роля в борбата с гризачите.

2.4. Приноси с научно-приложен характер:

За първи път у нас е формулиран конфликта между бялката и интересите на човека в населените места. Посочени са пътищата за предотвратяването на конфликта.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Написани на ниво и публикувани на английски език, което осигурява широк достъп за научния свят, за което поздравявам докторантката!

6. Оценка на автореферата

Пълен, много информативен и покрива всички изисквания свързани с добиване на цялостна представа за дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Стр. 27-7 ред от долу – **културни сортове**, но какви – дървета, храсти, треви ?

Стр. 33 – 1 ред от горе **ирга**, мисля, че е правилно да се посочи и латинското наименование (*Amelanchier vulgstris*, Moench)

Стр. 40 - 3 ред от горе **възпроизвежда**, не е ли по добра размножава?

Стр. 34 – 2 ред от долу **диви местообитания** – по добре е естествени

Стр. 64 – 6 ред от горе ареал и разпространение имат едно и също значение.

Стр. 66 – 8 ред от долу – средиземноморския зърнастец (*Rhamnus spp*)

Стр. 76 – 5 ред от долу – съмнявам се през есента бялката да е яла череша

Стр. 80 – 10 ред от долу, не е ли вероятно плода от неизяснения произход да са плодове от глог ?

Стр. 100 – Табл. 5 е неясна – кой е район 1 и район 2, не е ли по добре да се споменат

91. Locherini M., G. Grema 1993. са с непълна библиографска справка

Препоръка: ако има желание да се запознае с методичната работа на De Marinis A.M., Agnelli P., 1993. Guide to the microscope analysis of italian mammals hairs: Insectivora, Rodentia and Lagomorpha. Boll. Zool. 60: 225-232.

8. Заключение

Във основа на гореизложеното, **убедено** предлагам на магистър Станислава Пейчева Пеева да бъде присъдена ОНС „доктор“ от научното жури.

09.10.2016

гр. София

Подпис:

